

Astăzi, Duminică, 18 Mai, 2025
Sf. Mc. Petru, Dionisie și Paulin
Duminica a V-a după Paști

Psalmul 103

²⁵ Marea aceasta este mare și largă; acolo'n ea se află târâtoare nenumărate, vietăți mici de-a valma cu cele mari;

Psalmul 103

¹ Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeuul meu, măritu-Te-ai foarte! În mărturisire¹ și'n mare podoabă Te-ai îmbrăcat, Tu,

Faptele Apostolilor 11

¹⁹ Acuma, cei ce se împrăștiaseră în urma necazului întâmplat pe timpul lui Ștefan au trecut până'n Fenicia și'n Cipru și'n Antiohia, nimănui grăind cuvântul decât Iudeilor.

¹ Psalmul 103 este un amplu tablou asupra creației. Dacă lumea, odată așezată, îl mărturisește pe Creator („Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria!", Ps 18, 1), Creatorul Însuși Se mărturisește pe Sine prin propria Sa creație. Așa se face că, din această perspectivă, lumina (slava) lui Dumnezeu nu e văzută ca fiind lăuntrică (slava de care Fiul S'a golit pe Sine prin întrupare smerită – Flp 2, 6-8), ci ca un veșmânt de mărturisire (exomológesis), podoabă și lumină. (Cu Psalmul 103 se deschide vecernia, slujba care marchează începutul zilei liturgice ca început al lumii).

²⁰ Dar erau unii dintre ei, bărbați ciprioți și cireneni care, venind în Antiohia, grăiau și către Elini², binevestindu-L pe Domnul Iisus.

²¹ Și mâna Domnului era cu ei și mare era numărul celor ce au crezut și s'au întors la Domnul.

²² Și vorba despre ei s'a auzit în urechile Bisericii din Ierusalim și l-au trimis pe Barnaba până la Antiohia.

²³ Acesta, sosind și văzând harul lui Dumnezeu, s'a bucurat și-i îndemna pe toți să rămână în Domnul cu inima statornică.

²⁴ Că era bărbat bun și plin de Duh Sfânt și de credință. Și mulțime multă l s'a adăugat Domnului.

²⁵ Și a plecat Barnaba la Tars, ca să-l caute pe Saul.

²⁶ Și găsimdu-l, l-a adus la Antiohia. Și au stat acolo un an întreg, împreună îndrumând în Biserică³

² În limbajul Noului Testament sunt numiți Elini, prin generalizare, toți cei netăiați împrejur, adică păgâni.

³ Grecesul *Ecclesia* e tradus în limba română prin cuvântul Biserică, înțelegându-se prin aceasta comunitatea – universală sau locală – a creștinilor constituiți într'o ierarhie harică; se scrie cu majusculă, spre a nu fi confundată cu biserica-locaș (de închinare). Constituirea Bisericii din Antiohia este a treia etapă în dezvoltarea și răspândirea creștinismului primar, după Ierusalim și

și învățând mult popor. Și în Antiohia s'au numit ucenicii, pentru întâia oară, creștini.

²⁷ În zilele acelea s'au coborât profeți⁴ de la Ierusalim în Antiohia.

²⁸ Și sculându-se unul dintre ei, cu numele Agab, a arătat prin Duhul că'n toată lumea va fi foamete mare, care a și fost în zilele lui Claudiu.

²⁹ Iar ucenicii au hotărât ca fiecare dintre ei, după putere, să trimită spre ajutorare fraților care locuiau în Iudeea;

³⁰ ceea ce au și făcut, trimițându-le preoților⁵ prin mâna lui Barnaba

Samaria.

⁴ = Harismatici în Biserica primară. Prin daruri speciale ale Sfântului Duh, ei aveau capacitatea de a profetiza, adică de a tâlcui corect profețiile Vechiului Testament, de a-i întări și îndemna pe cei slabi, de a citi în sufletele oamenilor, și numai în ultimul rând pe aceea de a profeti, adică de a prezice viitorul, ca în cazul de față. Ca importanță, Pavel îi situează imediat după apostoli (1 Co 12, 28).

⁵ Literal: bătrâni, prezbiteri. Bărbați mai în vârstă decât diaconii, rânduiți de apostoli în cea de a doua treaptă harică a Bisericii, după episcopi. Primeau harul prin punerea mâinilor (FA 14, 23) și îndeplineau funcții liturgice, pastorale, didactice și administrative. Traducerea lui *presbýteros* (bătrân) prin „preot” e un procedeu filologic absolut normal, echivalarea în limba receptoare făcân-

și a lui Saul.

Ioan 4

⁵ Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob i l-a dat lui Iosif, fiul său;

⁶ și era acolo fântâna⁶ lui Iacob. Iar Iisus, ostenit de călătorie, S'a așezat lângă fântână; era ca la al șaselea ceas⁷.

⁷ Atunci a venit o femeie din Sa-

du-se în funcție de conținutul semantic al cuvântului original, conținut prin care o noțiune generală se particularizează. Câteva exemple mai la îndemână: Același cuvânt *basiléus* (suveran) e tradus prin „rege” dacă demnitarul conduce un regat, dar va fi tradus prin „împărat” din clipa în care același personaj a primit coroana unui imperiu. Din momentul sfințirii, „apa” devine „aghiasmă”. Un militar poartă denumirea generică de „ostaș”, dar de îndată ce a primit unul sau mai multe grade el se va numi „sergent”, „locotenent”, „colonel” ș.a.m.d., continuând, totuși, să rămână „ostaș”. În funcție de treapta binecuvântării, aceeași „pâine” se va numi „artos”, „prescură”, „anaforă” sau „cuminicătură”, după cum o „casă” sfințită pentru cult devine „biserică”. În același fel, un „bătrân” hirotonit se va numi „preot”, spre deosebire de ceilalți bătrâni care nu au hirotonie.

⁶ Fântâna săpată adânc în pământ; puț. Pentru scoaterea apei, fiecare își aducea de acasă găleata (de obicei, un burduf) și funia.

⁷ Pe la amiază.

maria să scoată apă. Iisus i-a zis: „Dă-Mi să beau!”

8 Că ucenicii Săi se duseseră în cetate să cumpere merinde.

9 Femeia samarineancă I-a zis: „Cum!, tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă...?” – Pentru că Iudeii nu au amestec cu Samarinenii –.⁸

10 Iisus i-a răspuns, zicând: „Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel care-ți zice: Dă-Mi să beau!, tu ai fi cerut de la El, și El ți-ar fi dat apă vie”.

11 Femeia I-a zis: „Doamne, nici găleată nu ai, iar fântâna este adâncă; de unde dar ai apa cea vie?”

12 Ești tu cumva mai mare decât părintele nostru Iacob, care ne-a dat această fântână, și el însuși a băut din ea, ca și fiii lui și turmele lui?”

⁸În timpul captivității babilonice a Evreilor (cca. 605-538 î. H.), regele Asiriei a repopulat Samaria cu cinci triburi păgâne asiatice (vezi 4 Rg 17, 24-44). Imigranții au fost convertiți doar parțial la mozaism, ei continuând să-și adore zeitățile proprii. După încetarea captivității, Evreii reveniți în Samaria s’au amestecat cu ei, rezultând astfel un popor hibrid, în permanentă dușmănie reciprocă cu Iudeii. Cei cinci bărbați ai femeii, menționați în versetul 18, stau în relație simbolică indirectă cu cele cinci triburi originare.

13 Iisus, răspunzând, i-a zis: „Tot cel ce va bea din apa aceasta, iarăși va înseta;

14 dar cel ce va bea din apa pe care Eu i-o voi da, nu va mai înseta în veac, că apa pe care i-o voi da Eu se va face într’însul izvor de apă sălțătoare spre viață veșnică”.

15 Femeia I-a zis: „Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot”.

16 Iisus i-a zis: „Du-te și cheamă-l pe bărbatul tău și vino aici”.

17 Femeia I-a răspuns, zicând: „N’am bărbat”. Iisus i-a zis: „Bine-ai zis că nu ai bărbat,

18 că cinci bărbați ai avut, iar cel pe care-l ai acum nu-ți este soț. Pe aceasta adevărat ai spus-o”.

19 Femeia I-a zis: „Doamne, văd că Tu ești profet.

20 Părinții noștri s’au închinat pe muntele acesta⁹, dar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm”.

21 Și Iisus i-a zis: „Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui.

22 Voi vă închinați la ceea ce nu știți; noi ne închinăm la ceea ce

⁹ = Muntele Garizim, pe care Samarinenii construiseră un templu opus celui din Ierusalim.

știm, pentru că de la Iudei este mântuirea.

²³ Dar vine ceasul, și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr; că astfel sunt închinătorii pe care Tatăl îi caută.

²⁴ Duh este Dumnezeu, și cei ce I se închină trebuie ca'n duh și'n adevăr să I se închine”.

²⁵ I-a zis femeia: „Știm că vine Mesia Care Se cheamă Hristos; când va veni El, pe toate ni le va spune”.

²⁶ Iisus i-a zis: „Eu sunt, Cel care-ți grăiește”.

²⁷ Și atunci au venit ucenicii Săi. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Dar nimeni nu I-a zis: „Ce înțrebi?”, sau: „Ce vorbești cu ea?”

²⁸ Iar femeia și-a lăsat găleata și s'a dus în cetate și le-a zis oamenilor:

²⁹ „Veniți să vedeți un om care mi le-a spus pe toate câte le-am făcut! Nu cumva acesta este Hristosul?”

³⁰ Și au ieșit din cetate și veneau spre El.

³¹ Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: „Învățătorule, mănâncă!”

³² Iar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți”.

³³ Ziceau deci ucenicii între ei: „Nu cumva I-a adus cineva să mănân-

ce?...”.

³⁴ Iisus le-a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M'a trimis și să-I împlinesc lucrarea.

³⁵ Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, vă spun: Ridicați-vă ochii și priviți holdele, că sunt albe pentru seceriș¹⁰.

³⁶ Iar cel care seceră primește plată și adună roadă spre viața veșnică, pentru ca împreună să se bucure, și cel ce seamănă, și cel ce seceră.

³⁷ Că întru aceasta se adevărește cuvântul că altul este semănătorul și altul secerătorul.

³⁸ Eu v'am trimis să secerați unde nu voi v'ați ostenit; alții s'au ostenit, și voi ați intrat în osteneala lor”.

³⁹ Și mulți Samarineni din cetatea aceea au crezut în El pe temeiul cuvântului femeii care mărturisea: „Mi le-a spus pe toate câte le-am făcut”.

⁴⁰ Deci, când au venit la El, Samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile.

⁴¹ Și mult mai mulți au crezut pe temeiul cuvântului Său,

⁴² iar femeii îi ziceau: „Credem nu

¹⁰ Secerișul spiritual: Samarinenii care se apropie de apostolii-secerători, aceștia precedați de profeții-semănători ai Vechiului Testament.

numai pe temeiul cuvântului tău; noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii”.¹¹

Tâlcuire

Cei din cetatea samarinenței, după ce Mântuitorul a petrecut la ei două zile, grăiau către dânsa: „De acum credem nu numai pentru cuvântul tău, fiindcă noi înșine am auzit și am cunoscut că acesta este Mântuitorul lumii, Hristosul”. Așa este cu toți. Mai întâi sunt chemați la Domnul prin cuvânt din afară sau, ca la noi acum, pe calea nașterii; iar mai apoi, când gustă în fapt ce este viața în Domnul, deja nu se mai țin de Domnul prin obștea creștinească, ci prin unirea lăuntrică cu El. Acest lucru trebuie să-l aibă ca lege toți cei care se nasc în obști creștine, să nu se mărginească, adică, a ține de Domnul numai pe dinafară, ci să se îngrijească a se uni cu El lăuntric, pentru ca mai apoi să poarte deja în sine mărturia statornică a faptului că

stă întru adevăr. De ce este nevoie însă pentru asta? Este nevoie să întrupăm în noi înșine adevărul lui Hristos, iar adevărul lui Hristos este scularea celui căzut. Așadar, dezbracă-te de omul cel vechi, care putrezește în ghearele poftei amăgitoare și îmbracă-te în omul cel nou, zidit după Dumnezeu întru dreptate și preacuvioșia adevărului, și vei cunoaște în tine însuși că Domnul Iisus Hristos e, cu adevărat, Mântuitorul nu doar al lumii îndeobște, ci și al tău anume.¹²

¹¹ *Sfânta Scriptură* versiune diortosită după *Septuaginta*, redactată și adnotată de Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania

¹² Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Tâlcuiri din Sfânta Scriptură pentru fiecare zi din an*.